

Suurmeeste muusikutee algus

Giacomo Puccini

(GIACOMO PUCCINI)

Giacomo Puccini 100. sünniaastal USA-s tehtud statistika kohaselt kuulub kümnest igal õhtul maailma teatrites etenduvast ooperist neli Puccinile! Esimesel hetkel tundub säärane ennekuulmatu populaarsus lausa uskumatuna, ometi on "Boheem", "Madame Butterfly", "Tosca", "Turandot" tähtsal positsioonil iga teatri repertuaaris.

G. Puccini sünnilinn Lucca asub kaunis Toscanas, kus mäenõlvi katavad männimetsad, oliivisalud, viinamarjaistandused. Just seal kujunes 18. sajandil välja omanäoline melodraama laad ja nimelt tänu tervele muusikute dünastiale aluse pannud - ka Giacomoks ristitud - Puccinile. Neli põlvkonda organiste ja heliloojaid kulmineerus kõige kuulsamaga - 22. detsembril 1858. a. ilmalgust näinud Giacomo Pucciniga.



16-aastasena

Lapsepõlv kulges tal õige konarlikult: isa suri, kui poisike oli vaid 6-aastane, emal jäi kasvatada kuus last, kelle hulgas kõige rohkem peavalu valmistas just Giacomo oma hoolimatusega muusikaõpingute vastu. Poiss tahtis asuda otsekohe isa asemele linna organisti ja kapellmeistri kohale, et tunda end perekonnapeana! Pärast kestvaid otsinguid leiti lõpuks õpetaja, kes suutis Giacomole selgeks teha, et kõigepealt on vaja tõsiselt õppida ja harjutada.

15-aastast Giacomot peeti juba parimaks noorte organistide hulgas, ometi maksid benediktiini mungad talle "hardustunni" eest vaid tühist tasu. Nooruk pidi kõvasti kokku hoidma, et pisutki kergendada perekonna majanduslikku olukorda.

Ühel õhtul läks Giacomo koos kahe sõbraga jalgsi Pisasse, et näha Verdi "Aidat". Teekond oli raske, kuid veel raskemaks osutus rahatute melomaanide pääsemine teatrisaali. Lõpuks kasutas Giacomo pettemanöövrit, möödumaks rangest valvurist: ta väitis poisse olevat impressariole tähtsa teate toojad! Valvur nägi kavatsuse küll läbi, kuid lubas neid siiski sisse.

"Aida" sisuga oli Giacomo tutvunud ajalehe vahendusel, mistõttu avamängu algus tekitas temas pettumuse - kas siis nii valmistatakse ette võitjate naasmist? Õige pea haaras ooperi muusika aga Giacomo ja ta sõbrad kaasa ning liigutas neid hingepõhjani, Verdist sai kolmiku silmis kõikvõimas

jumal, kelle loometöö võlule ei suuda keegi vastu panna.

Varahommikul jõudis Giacomo koju kindla eesmärgiga saada heliloojaks, oma õo läbi valvanud murelikule emale teatas ta oma kindla otsuse minna Rooma või Milaanosse õppima "ooperi kirjutamist".

Aga veel enne astumist Milaano konservatooriumi, kuhu Giacomol õnnestus saada stipendium, näitas ta oma erakordset talenti, komponeerides linnapea auks moteti. Seda kuulas publik vaimustunult, kriitikud aga väitsid, et "Puccini sündis meloodiatega veres".

Noore helilooja kaaslinlased olid veendunud, et "ühel ilusal päeval kroonib see poiss meid kuulsusega". Ennustus läks täpselt täide - praegu on Lucca suurimaks vaatamisväärsuseks Puccini sünnimaja ja igasuvine ooperifestival.

Kuid tee kuulsuseni oli Puccinile küllaltki raske ja pikk. Pärast õpinguid Milaanos kirjutas Puccini kaks ooperit "Pääsuke" ja "Edgar", mis küll meeldisid publikule, kuid olid ilma tõelise läbilöögivõimeta. Alles 1893. a. leiti "Manon Lescaut" - muide A. Toscanini dirigeeritud - esietendusel, et tegemist on geniaalse autori tööga.

Oma edu võlgnes G. Puccini eelkõige värsele ja siirale meloodiale. Kujunemisel verismi peaviljelejaks seadis Puccini eesmärgiks väljendada oma loomingus sügavat elutõde, ilustamata inimlikke kannatusi. Ta oli veendunud, et kirjutades oma eelkäijate moodi, patustaks ta rängalt muusika vastu. Puccini pidas ainuõigeaks võimaldada oma kangelastel laulda isikupärasele kõnele lähedases maneeris.

Paraku kriitikud Puccinit esialgu ei mõistnud. "Boheemi" esietenduse järgselt (1896) ruttasid nad teatama, et tegelased, kes kiidavad laval "toidu hõrku aroomi", solvavad kunsti! Ilmselt polnud nad eriti süüvinud libreto aluseks olnud H. Murger' romaani sisusse.

Kriitikute kurtus Puccini novaatorliku kunsti suhtes kestis ka veel siis, kui komponist oli saavutanud maailmakuulsuse. Õnneks oskas publik hinnata G. Puccini muusika ilu ja vahenditust ning teeb seda tänapäevani, nüüd muidugi juba koos kriitikutega!

Avastus ka Soomes

Pärast peaaegu 100-aastast vaheaega mängis Lahti sümfooniaorkester taas Sibeliuse sümfoonilist poemi *Metshaldjas*. Varem on seda pala ette kantud vaid üks kord - koos Sibeliuse I sümfooniaga 1899. a. See peaks andma tunnistust, et tollal hindas Sibelius kõrgelt seda pala, mis kujutab metsa läinud mehe armumist haldjasse nii, et ta jätab maha oma naise ja lapsed. *Metshaldja* käsikirjaline partituur avastati Sibeliuse paberite hulgas, mille

ta perekond oli 1982. a. üle andnud Helsingi ülikoolile.

Lahti orkestri direktori Toomas Kinbergi sõnul on olemas kaks oletust selle sümfoonilise poemi unustusjätmise kohta. Esimese kohaselt unustas tollal loomehoogu sattunud noor helilooja selle. Teise kohaselt on põhjus Sibeliuse äärmine tundlikkus kriitika suhtes. Etenduse järel olid kriitikud Sibeliusele ette heitnud selle teose liigset pikkust. Sibelius

ilmselt püüdis kriitikute etteheiteid arvesse võtta - originaalpartituuril on kirjas tema lühendused. Lahti orkester jättis need arvestamata ja lugu tuli 23 minutit pikk - pikem kui Sibeliuse viimane, 7. sümfoonia, liss Kinsberg.

Rootsi klassikalise muusika firma BIS kavatses *Metshaldja* Lahti sümfoonia-orkestri ettekandes lindistada ja aprilli-kuus müügile anda.

STT-ETA